

UZASADNIENIE

W pozwie, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 20 maja 2015 r. powód R. S. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. :

- kwoty 54.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki W. S. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia zapłaty;
- kwoty 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć siostry K. S. z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia zapłaty;
- kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pозew k. 2-6).

W odpowiedzi na pozew z dnia 3 lipca 2015 r. pozwane towarzystwo ubezpieczeń wniosło o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że wypłacił na rzecz powoda zadośćuczynienie za śmierć matki w wysokości 11.000 zł oraz nie znalazł podstaw do wypłaty tego rodzaju świadczenia na rzecz R. S. (1) w związku ze zgonem K. S.. Ubezpieczyciel argumentował, że zadośćuczynienie ma kompensować przedwczesną utratę członka rodziny a nie tylko ból związany ze śmiercią osoby bliskiej. Dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty, jest prawo do życia w rodzinie. Zadośćuczynienie powinno być zasądzone na rzecz osób, które wskutek śmierci osoby bliskiej stały się samotne, bez rodziny. Powód w dacie śmierci matki i siostry wszedł już dorosłe życie (miał 28 lat) i posiadał już własną rodzinę i 7-letnią córkę. K. S. wprawdzie mieszkała jeszcze w domu rodzinnym, ale miała wyjść za mąż – w tragicznym w skutkach wypadku w dniu 28.07.2008 r. zginął również narzeczony K. S.. Biorąc powyższe pod uwagę, w ocenie strony pozwanej, roszczenia objęte żądaniem pozwu są nadmiernie wygórowane (odpowiedź na pozew k. 56-58).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 28 lipca 2008 r. miał miejsce wypadek komunikacyjny, w wyniku którego śmierć poniosły: matka powoda W. S. i jego siostra K. S..

Tego dnia K. S. razem z narzeczonym K. K., L. S. (1) i W. S. wracali do domu w R. z chrzcin córki R. S. (1), z R.. R. S. (1) dotarł na miejsce wypadku po około 20 minutach, widział ciała matki i siostry w przewróconym dachem do dołu aucie.

(zeznania M. S.- protokół rozprawy z 1.10.2015 r. - 00:09:27, zeznania powoda - protokół rozprawy z 1.10.2015 r. - 00:22:44, opis zdarzenia sporządzony przez R. S. (1) k. 69-70 załączonych akt szkody nr (...)).

Sprawcą wypadku był L. S. (2), który prawomocnym, wyrokiem Sądu Rejonowego w Przysusze z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie o sygn. akt II K 486/08 został uznany za winnego tego, że w dniu 28 lipca 2008 r. w W. gm. W. woj. (...) naruszył nieumyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem marki S. 200 nr rej. (...), jadąc drogą krajową nr (...), nie zachował szczególnej ostrożności, podjął manewr skrętu w lewo i wjechał na przeciwległy pas ruchu, nie ustępując pierwszeństwa przejazdu jadącej z przeciwnego kierunku K. S., kierującej samochodem marki A. (...) nr rej. (...), czym doprowadził do zderzenia się obu pojazdów, w wyniku czego na skutek odniesionych obrażeń ciała śmierć ponieśli K. S. oraz pasażerowie samochodu marki A. R. S. (2) i K. K., tj. czynu wyczerpującego dyspozycję art. 177 § 2 k.k. (wyrok Sądu Rejonowego w Przysusze w sprawie II K 486/08 k. 9-10, wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu z 27.08.2010 r. w sprawie V Ka 597/10 k. 11).

Sprawcę wypadku łączyła z (...) S.A. w W. umowa obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (bezsporne) .

W dacie śmierci W. S. miała 48 lat, był zamężna z L. S. (1) a K. S. – 25 lat, w 2008 roku miała wyjść za mąż za K. K. W. S., L. S. (1), K. S. oraz R. S. (1) razem z żoną M. S. i ich córką W. oraz córką powoda z poprzedniego związku (...) mieszkali razem i prowadzili wspólne gospodarstwo domowe w domu w R..

Powód był silnie emocjonalnie związany z matką i siostrą , rodzina spędzała ze sobą święta i wolny czas, razem wyjeżdżali na wakacje. Rodzice pomagali powodowi w opiece nad starszą córką, ponieważ pracował na dwóch etatach. W. S. była osobą bardzo opiekuńczą. Powód miał bardzo dobre relacje z młodszą o trzy lata siostrą, posiadali grono wspólnych znajomych.

(zeznania powoda – protokół rozprawy z 1.10.2015 r. - 00:25:01, kserokopie aktów zgonu – k. 13, 15 załączonych akt likwidacji szkody nr PL (...)).

Od sierpnia 2008 r. R. S. (1), po wykorzystaniu urlopu okolicznościowego przebywał na zwolnieniu lekarskim ze względu na zły stan psychiczny. Po powrocie powoda do pracy w grudniu 2008 r. . dało się zauważyć zmianę w jego zachowaniu, był rozkojarzony, unikał kontaktu z współpracownikami. W tym okresie zdarzało mu się popełniać błędy w pracy , za co otrzymał upomnienie ustne i na piśmie

(pisemne oświadczenie K. D. k. 23 załączonych akt likwidacji szkody nr (...)).

Przez około pół roku powód cierpiał na bezsenność, nie był w stanie zainicjować jakiegokolwiek aktywności , uciekał od spraw codziennych i rzeczywistości . W chwili obecnej sytuacja uległa poprawie, ale w dalszym ciągu R. S. (1) często odwiedza groby matki i siostry. Powód miewa sny związane z wypadkiem. Powód nie zmienił miejsca zamieszkania i przedmioty w domu przywołują wspomnienia o matce i siostrze. R. S. (1) nie rozmawia z żoną i ojcem na temat wypadku, nadal jest to dla niego bardzo bolesne (zeznania M. S. – protokół rozprawy z 1.10.2015 r. – 00:09:27, 00:14:01, zeznania L. S. (1) – protokół rozprawy z 1.10.2015 r. – 00:15:24, 00:19:38, zeznania powoda – protokół rozprawy z 1.10.2015 r. – 00:22:44, 00:25:01).

R. S. (1) ma 35 lat, jest zatrudniony w firmie (...) sp. z o.o. z siedzibą w R. na stanowisku operator wózków widłowych – magazynier, gdzie uzyskuje wynagrodzenie w wysokości około 2.000 zł miesięcznie. Żona powoda jest bezrobotna. Małżonkowie wychowują dwie córki: 14-letnią W. (z poprzedniego związku powoda) i 7-letnią W.. R. S. (1) spłaca zobowiązania kredytowe , miesięczna rata wynosi około 700 zł miesięcznie (oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 34-37, wydruki operacji z rachunku bankowego k. 46 -49).

W dniu 14 stycznia 2015 r. R. S. (1) dokonał zgłoszenia szkody, wnosząc o wypłatę kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki oraz 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć siostry (zgłoszenie roszczeń k. 19-21 załączonych akt szkody nr (...)).

Ubezpieczyciel w dniu 31 marca 2015 r. przyznał R. S. (1) kwotę 11.000 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki W. S., odmawiając wypłaty świadczenia związanego ze śmiercią siostry K. S. (bezsporne, operat szkody k. 34 odw.-35 załączonych akt likwidacji szkody nr (...)).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie powołanych dowodów.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest częściowo zasadne.

Zasada odpowiedzialności pozwanej, jak i podstawa prawna roszczeń każdego z powodów są tożsame, a przy tym nie są kwestionowane przez stronę pozwaną. Dla uporządkowania toku wyводу wskazać tylko należy, iż zgodnie z art. 822 § 1-2 i 4 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia

określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia. Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

Na gruncie ubezpieczeń obowiązkowych odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z ruchem pojazdu mechanicznego przepisem określającym zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela jest przepis art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

W myśl art. 34 ust. 1 powołanej ustawy, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje natomiast odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Nie ulega wątpliwości, że na gruncie sprawy niniejszej odpowiedzialność sprawcy wypadku – ubezpieczonego należało rozpatrywać na podstawie przepisów art. 436 § 2 k.c. w zw. z art. 415 § 1 k.c., to jest na zasadzie winy z uwagi na zderzenie się pojazdów mechanicznych kierowanych przez K. S. i L. S. (2) w dniu 28 lipca 2008 r.

W niniejszej sprawie pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności, co do zasady. Sporna była jedynie wysokość roszczeń dochodzonych przez powoda.

R. S. (1) zażądał zasądzenia łącznej kwoty 89.000 zł (54.000 + 35.000) zadośćuczynienia, wskazując, iż wypłacona przez pozwanego z tego tytułu kwota 11.000 zł nie rekompensuje doznanej krzywdy i cierpień, jakich doznał w związku ze śmiercią matki i siostry w wypadku z 28 lipca 2008 r.

Podstawą prawną dochodzonego roszczenia jest art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

Katalog dóbr osobistych opisany w art. 23 k.c. ma charakter otwarty. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ochroną objętą w art. 23 k.c. są również takie dobra osobiste jak: pamięć po zmarłych, tradycja rodzinna, więzy rodzinne. Więzy rodzinne stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i z mocy art. 18 i 71 Konstytucji podlegają ochronie prawnej. Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie podziela te zapatrywania. Nie ulega bowiem wątpliwości, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa podlega ochronie prawa, zaś więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc. Prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi zatem dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c., co oznacza, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Dobro osobiste w postaci prawa do życia w rodzinie zasługuje na wzmożoną w porównaniu z innymi dobrami ochronę, jako że jego naruszenie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe jego dalsze życie. Dlatego doznana w tym przypadku szkoda jest bardziej godna ochrony z uwagi na naruszenie dobra wysokiej rangi w najwyższym stopniu (patrz: wyrok SA w Katowicach z 26.06.2015 r., V ACa 379/15, Lex nr 1770672).

Pogląd o dopuszczalności zastosowania art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w przypadku roszczeń o zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej wskutek popełnienia czynu niedozwolonego i uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia przed

dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. dniem, kiedy zaczął obowiązywać art. 446 § 4 k.c., należy uznać obecnie za ugruntowany w orzecznictwie (patrz m.in.: uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX nr 604152; uchwała SN z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC z 2012 r., z. 1, poz. 10; uchwała SN z dnia 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, Biul. SN z 2012 r., z. 12, s. 11; wyrok SN z dnia 15 marca 2012 r., I CSK 314/11, LEX nr 1164718; wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 12 lipca 2012 r., I ACa 481/12, niepubl., z 23 grudnia 2013 r., I ACa 608/13, z 28 stycznia 2014 r., I ACa 941/13 – opublikowane w portalu orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Łodzi).

Uznając za dopuszczalne zgłoszenie przez powoda roszczenia o zadośćuczynienie na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych, należy odnieść się do przesłanek odpowiedzialności warunkujących zasadność zgłoszonego żądania, do których należą: istnienie dobra osobistego, naruszenie lub zagrożenie tego dobra oraz bezprawność zagrożenia lub naruszenia. Na istnienie w przedmiotowej sprawie dobra osobistego powoda podlegającego ochronie wskazano we wcześniejszej części uzasadnienia. Spełnienie pozostałych dwóch przesłanek, a więc naruszenie tych dóbr osobistych i bezprawność naruszenia zostało udowodnione, albowiem sprawca wypadku, w którym zginęły matka i siostra powoda został skazany prawomocnym wyrokiem karnym.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia, Sąd miał na względzie, że finansowa rekompensata powinna służyć wyrównaniu powodowi krzywdy jakiej doznał w wyniku gwałtanego zerwania więzi rodzinnych z matką i siostrą. Powód stracił matkę-osobę stanowiącą centrum rodziny S. i nieocenioną pomoc w wychowywaniu starszej córki.

Brak dwóch najbliższych osób powód odczuwa w dalszym ciągu dotkliwie, o czym świadczy fakt, że regularnie odwiedza groby matki i siostry, a rozmowy o wypadku są nadal dla niego bolesne.

Dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia nie bez znaczenia była również okoliczność, że W. S. i K. S. w żaden sposób nie przyczyniły się do powstania wypadku.

Reasumując, przeprowadzone postępowanie dowodowe dostarczyło podstaw do stwierdzenia, że suma przyznana powodowi tytułem zadośćuczynienia w postępowaniu likwidacyjnym jest niewystarczająca dla zaspokojenia roszczeń powoda .

W szczególności, odmowa przyznania zadośćuczynienia za śmierć siostry nie zasługuje na aprobatę.

Z powołanych wyżej względów Sąd uznał, iż odpowiednią kwotą zadośćuczynienia na rzecz powoda za naruszenie jego dobra osobistego w postaci zerwania więzów rodzinnych ze zmarłą matką jest kwota 60.000 zł. Kwota ta pozwoli na zrekompensowanie powodowi doznanej krzywdy w wyniku naruszenia dobra osobistego. Od powyższej kwoty należy odjąć wypłaconą przez ubezpieczyciela przed wszczęciem procesu kwotę 11.000 zł. Uwzględniając powyższe działanie matematyczne, Sąd przyznał powodowi z omawianego tytułu kwotę 49.000 zł.

Jeżeli chodzi o zadośćuczynienie za zerwanie więzi rodzinnej z siostrą K. S., w ocenie Sądu, kwotą adekwatną do doznanej krzywdy jest 30.000 zł. Zróżnicowanie wysokości przyznanych świadczeń wynika z charakteru łączących powoda ze zmarłymi relacji. Jest oczywiste, że silniejsza więź uczuciowa łączyła powoda z matką, w o wiele większym zatem stopniu dotknęła powoda jej strata. Należy również zauważyć, że kwota 30.000 zł była pierwotnie wskazana przez powoda w zgłoszeniu szkody.

Zgromadzone dowody nie potwierdzają natomiast, że powód nadal przeżywa utratę matki i siostry w sposób tak silny, który wyklucza jego codzienne funkcjonowanie. Zeznania przesłuchanych świadków wskazują na poprawę samopoczucia powoda wraz z upływem czasu. Powyższe uzasadnia uwzględnienie roszczeń powoda o zadośćuczynienie , jednakże nie w całości.

W ocenie sądu roszczenie o zadośćuczynienie opiewające na kwotę 89.000 zł było żądaniem zbyt wygórowanym. Jakkolwiek może wydawać się to operacją bezduszną, to jednak Sąd ustalając wysokość zadośćuczynienia za niewymierną krzywdę , musi brać pod uwagę szerszy kontekst społeczny i poziom zasądzanych świadczeń w podobnych sprawach, różnicując ich wysokość w zależności od konkretnych okoliczności . Oceniając wysokość

przyjętej sumy zadośćuczynienia, jako "odpowiedniej", sąd korzysta z daleko idącej swobody, niemniej jednak nie może to być suma rażąco odbiegająca od zasądzanych w analogicznych przypadkach (tak: wyrok SA w Łodzi z 16.06.2015 r. , I ACa 1843/14, Lex nr 1771276).

Nie ulega kwestii ogrom cierpienia powoda po śmierci matki i siostry. Z drugiej jednak strony , trzeba wskazać na okoliczność, że w chwili śmierci bliskich powód był dorosłym mężczyzną, posiadał własną rodzinę, na której wsparcie może liczyć w trudnych chwilach. Z biegiem czasu należy oczekiwać, że cierpienie powoda ulegnie zelżeje.

Przyznane kwoty (60.000 zł + 30.000 zł pomniejszone wypłacone w toku postępowania likwidacyjnego 11.000 zł) odpowiadają rzeczywistemu rozmiarowi doznanej przez powoda krzywdy, a przy tym nie są wygórowane na tle panujących stosunków majątkowych i społecznych.

O odsetkach ustawowych należnych powodowi od zasądzonych kwot świadczeń orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, mając na uwadze datę zgłoszenia szkody pozwanemu, tj. 14 stycznia 2015 r. Nie spełniając świadczeń w żądanym zakresie we wnioskowanym terminie (przekraczającym ustawowe 30 dni od dnia zgłoszenia szkody) , pozwany popadł w opóźnienie z dniem 14 lutego 2015 roku. Nie było podstaw do zasądzenia odsetek od wcześniejszej daty. Należy bowiem wskazać, że wprowadził powód w dniu 8 marca 2011 r. za pośrednictwem pełnomocnika - (...)w C., zgłosił roszczenia związane ze śmiercią W. S. i K. S., jednak nie był to roszczenie o zadośćuczynienie, lecz roszczenie o odszkodowanie za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej oparte o przepis art. 446 § 3 k.c.(vide k. 56-59 załączonych akt likwidacji szkody nr (...) oraz k. 48-50 załączonych akt likwidacji szkody nr (...)).

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako nieuzasadnione.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 100 k.p.c. , dokonując ich stosunkowego rozdzielania, biorąc pod uwagę, że powód wygrał sprawę w 89 % (żądanie opiewało na łączną kwotę 89.000 zł , zasądzono 79.000 zł).

Powód korzystał w toku procesu ze zwolnienia od kosztów sądowych w całości na mocy postanowienia z dnia 10 czerwca 2015 r. (k. 51) , poniósł on w trakcie postępowania koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.617 zł .

Pozwany (...) w toku procesu poniósł koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.617 zł .

Łącznie koszty procesu wyniosły 7234 zł. Pozwany, uwzględniając stopień, w jakim uległ w sporze, powinien ponieść 6421 zł , a poniósł faktycznie 3617 zł. Wobec tego, powinien zwrócić na rzecz powoda różnicę tych wartości, tj. kwotę 2804 zł.

Z uwagi na zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości Skarb Państwa poniósł tymczasowo kwotę 4450 zł opłaty od pozwu .

Biorąc pod uwagę stopień przegrania sprawy pozwany powinien uiścić na rzecz Skarbu Państwa kwotę 3.960 zł.

Uwzględniając natomiast sytuację materialną powoda , Sąd zastosował art. 102 k.p.c. i nie obciążył powoda pozostałą częścią nieuiszczonych kosztów sądowych od oddalonej części powództwa.